

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvllivs Cicero Mannvcciorvm Commentariis Illvstratvs antiquaeq. lectioni restitutus

Continens Orationum Volumen Primum

Cicero, Marcus Tullius

Venetiis, 1583

In Actionem I Ciceronis In Verrem Pavlli Manvtii Commentariivs.
Argvmentvm

[urn:nbn:de:gbv:45:1-764059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-764059)

IN ACTIONEM I. CICERONIS

IN VERREM

PAVLLI MANVTII

COMMENTARIVS

ARGVMENTVM

EVERSVS e Sicilia Tullius, quo, post uictum Caecilium, impetratumq. a iudicibus accusandi locum, ad colligendas in Verrem litteras, denunciandaq. testimonia profectus erat, hanc orationem habuit. in qua, sumpto a uita Verris initio, quae ille primus Cn. Carbonis consulis quaestor, deinde Cn. Dolabellae, Ciliciae prouinciae praetoris, legatus, & proquaestor, tum in praetura urbana, postremo in Sici-liensi per triennium patrauerat, ita percurrit, ut singulorum tamen criminum magnitudinem patefaciat. Hac narratione Verre in odium iudicum adducto, aggreditur alteram partem, in qua spes Verris ostenditur de causa in annum sequentem producenda: non solum ut Glabrionem praetorem, singulari praeditum integritate, ac sapientia, simulq. iudices, uiros optimos, atque iustissimos, effugiat, quos pecunia sua corrumpi posse non confidit: uerum etiam, ut ope, auctoritate, studio Q. Hortensij, patroni sui, & Q. Metelli, amicissimi, qui iam designati consules erant, praeterea M. Metello praetore, sui studiosissimo, de pecunijs repetundis quaerente, alijs iudicibus, elabatur. quod si accidat, ijs, quorum culpa suorum scelerum impunitatem Verres erit affecutus, inimicum se, accusatorem, aduersarium odiosum, assiduum, acerbum fore profitetur: sed, ne accidere possit, consilio & ratione iam prouidisse: nolle, quod fieri solet, in explicandis criminibus operam, tempusq. consumere, & oratione perpetua eloquentiae laudem quaerere: nouo se usurum agendi genere, quod unicum esse contra Verris insidias remedium putet, ut eum tabulis, testibus, litteris, auctoritatibus accuset: ita fore, ut, omisso legitimo tempore, ad dicendum dato, testibus ad singula crimina citatis, tota celeriter ad exitum accusatio perducatur. Nec eum fefellit opinio. nam Verres, noua accusandi ratione fractus, ac debilitatus, amissa patrocinijs spe, in exsilium sua sponte abiit. Consilij sui exposita necessitate, monet iudices, atque hortatur, operam dent, ut conceptam per aliquot annos, paucorum culpa, turpitudinem, atque infamiam iudiciorum, opportunitate temporis diuinitus dati, in uno reo, omnium, qui umquam in iudicium adducti sint, nocentissimo, pecuniosissimo, audacissimo, sua aequitate, integritate, sapientia deleant, atque tollant. Minas addit: paratum se esse, si Verris opes plus, quam ueritas, legesq. ualuerint, ad corrupti iudicij dedecus omni ui, ac seueritate persequendum. Praetorem Glabrionem ad suscipiendam integritatis, fidei, religionis causam, liberandum infamia senatum, tuendam domesticam laudem, uehementer excitat. qui ne sibi cum consilio mutetur, quod spectabat Verres, conaturum se, atque effecturum esse confirmat.

M. TVLLII

M. TVLLII. CICERONIS

ACTIO PRIMA IN C. VERREM

II TORATIO VVAQ

QUOD erat optandum maxime, iudices, & quod unum ad inuidiam uestri ordinis, infamiamq. iudiciorum sedandā maxime pertinebat, id non humano consilio, sed prope diuinitus datum, atque oblatum uobis summo reip. tempore uiderur. inueterauit enim in opinio, perniciofa reip. uobisq. periculosa, quae non modo Romae, sed & apud exteras nationes omnium sermone percrebuit, his iudicijs, quae nunc sint, pecuniosum hominem, quamuis sit nocens, neminem posse damnari. nunc in ipso discrimine ordinis iudiciorumq. uestrorum, cum sint parati, qui concionibus & legibus hanc inuidiam senatus instammare conentur, reus in iudicium adductus est C. Verres, homo uita, atque factis, omnium iam opinione, damnatus, pecuniae magnitudine, sua spe, ac praedicatione absolutus. Huic ego causae, iudices, cum summa uoluntate, & expectatione populi R. actor accessi; non ut augerem inuidiam ordinis, sed ut infamiae communi succurrerem. adduxi enim hominem, in quo reconciliare existimationem iudiciorum amissam, redire in gratiam cum populo R. satisfacere exteris nationibus possetis, depeculatorem aerarij, uexatorem Asiae, atque Pamphyliae, praedonem iuris urbani, labem atque perniciem provinciae Siciliae. de quo si uos seuerē, religioseq. iudicaueritis, auctoritas ea, quae in uobis remanere debet, haerebit. sin istius ingentes diuitiae iudiciorum religionem ueritatemq. perfrigerint: ego hoc tamen assequar, ut iudicium potius reip. quam aut reus iudicibus, aut accusator reo defuisse uideatur. equidem, ut de me confitear, iudices, cum multae mihi a C. Verre insidiae terra mariq. factae sint, quas partim mea diligentia deuitarim, partim amicorum studio, officioq. repule-

rim; namquam tamen neque tantum periculum mihi adire uisus sum, neque tantopere pertimui, ut nunc in ipso iudicio. neque tantum me expectatio accusationis meae, concursusq. tantae multitudinis, quibus ego rebus uehementissime perturbor, commouet; quantum istius insidiae nefariae, quas uno tempore mihi, uobis, M. Glabrioni praetori, socijs, exteris nationibus, ordini, nomini denique senatorio facere conatur. qui ita dicitur, is esse metuendum, qui, quod ipsis solis satis esset, surripisset; se tantum rapuisse, ut id multis satis esse possit; nihil esse tam sanctum, quod non uiolari, nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit. quod si, quam audax est ad conandum, tam esset obscurus in agendo: fortasse aliquando nos aliquando sefellisset: uerum hoc adhuc percomode cadit, quod cum incredibili eius audacia singularis stultitia coniuncta est. nam, ut apertus in corripendis pecunijs fuit, sic in spe corrumpendi iudicij perspicua sua consilia, conatusq. omnibus fecit. semel ait se in uita pertimuisse, tum, cum primum reus a me factus sit: quod, cum e provincia recens esset, inuidiaq. & infamia non recenti, sed uetere ac diuina flegaret, tum ad iudicium corrumpendum tempus alienum offenderet. itaque, cum ego diem in Siciliam inquirendi perexiguam postulauissem, inueni iste, qui sibi in Achaia biduo breuiorem diem postularet: non ut idem conficeret diligentem, & industria sua, quod ego meo labore, & uigilijs consecutus sum: etenim ille Achaicus inquisitor ne Brundisium quidem peruenit: ego Siciliam totam quinquaginta diebus sic obij, ut omnium populorum, priuatorumq. literas, iniuriasq. cognoscerem: ut perspicuum cuius esse possit, hominem ab isto quaestum esse, non qui reum suum adduceret, sed qui meum tempus obsideret.

EXPLANATIO

QUOD erat optandum? quid enim optabilius ordini senatorio, quam accusationem dari, qua conceptam per annos decem turpitudinem, infamiamq. iudiciorum delere liceat, ac tollere? **MAXIME**? uenustatis quiddam habet, Quod erat optandum maxime, & quod unum ad inuidiam uestri ordinis, infamiamq. iudiciorum sedandam maxime pertinebat. aut enim interdum delectat iteratio eiusdem uerbi. **IUDICIORVM**? quae cum ab equestri ordine lege C. Gracchi administrarentur, L. Sulla uictor ea transtulit ad senatum. **SUMMO reip. tempore**? extremo: cum id resp. uehementer postulabat. **VOBISQ. periculosa**,? timendum enim, ne propterea equestris ordo ad iudicandum uocetur. **QVAE nunc sint**,? quae nunc per senatores fiunt. **CONCIONIBVS**,? tribunos pl. significat, occasionem semper aliquam aucupantes de senatorio ordine detrahendi. **LEGI BVS**? de iudicijs ad equites transferendis. quam legem tulit hoc anno L. Cotta praetor. de quo sic lib. III. Quid possumus contra illum praetorem dicere, qui quotidie templum tenet, qui temp. negat stare posse, ni ad equestrem ordinem iudicia referantur? **NON UT augerem inuidiam ordinis**,? non ut praecuaricarer: non ut quemquam aut ipse corrumperem, aut a reo, eiusue suffragatoribus corrumpti linerem. quae commissa sunt antea, magna uestri ordinis inuidia, tum eiusmodi causae a pueris nobilibus, quos elusit Hortensius, uel a quadruplatoribus, quos idem non sine causa semper contempsit, agerentur. **DEPECULATOREM aerarij**,? cum esset Cn. Carbonis consulis quaestor. lib. I. in Verrem. **VEXATOREM Asiae, atque Pamphyliae**,? cum legatus, & proquaestor Dolabellae. Asia enim hic pro Cilicia, Dolabellae provincia, ponitur, ut lib. I. **Hi sunt anni consumpti in quaestura**, & legatione Asiatica. **Ibidem**: Cum Verrem ex Asia decedentem prosequeretur, iusta Dolabellae